

श्रीगणेशायनमः॥ ॥ अथोदयास्ताधिकारोदाहरणं॥ तत्र तावत् शुक्लप्रतिपदि चंद्रोदयजानि
त्रिभिर्द्वैते राह॥ साकं शाविह कुरुपक्षतिक्षयेर्कव्यग्वर्कोचरमथ केवलाद्यगोर्यत् ॥ षड्भागे ५ धनि
हृतमिदं क्रमाल्लवाद्यं स्वर्णं स्याद्यगुरविगोलयोः पथकृतत् ॥ १॥ त्रिभोयनलवाचिताकणो विराहवथ
क्षभाहतेः कृतिहृतं धनर्णमसमैकगोले व्यगोः ॥ खरवानलविशेषितः सरसभायनाकोदयः शसि
कृतो २५ धनाधनमनल्पकाल्पादये ॥ २॥ द्युमिति प्रतिपदमांतरं यच्छर ५ सक्तं स्य सृणादि
नेधिकोने ॥ धनमत्र चतुष्कसंस्कृतिश्चेत्तपनास्ते विधुरीक्ष्यतेन्यथान ॥ ३॥ साकं शोरी
शके १५३२ माघशुक्ल १ शनैघटी ७ श्रवणनक्षत्रघटी २८ पठे २५ सिद्धियोगघटी ४० ॥ त्वक्कं
अहर्गणाः १०३६ उच्चैः ८२० ५४ १२८ राहुः २१० ३२५ पंचांगसूत्रतिथिघटीभिः ७ चालिता
विः ९१६ १९३१ चंद्रः ९१२ १११ ४७ उच्चैः ८२० ५५ १४ राहुः २१० ३३ ३२ वेमंदिकं ३५ ॥
४० २८ मंदफलधनं ०४ ११ २७ संस्कृतोरविः ९१७ १० ५८ अयनांशा १९८ ८ चरधन
१०६ चरः संस्कृतं जाताः स्पष्टार्कः ९१७ २१ ४४ स्पष्टगतिः ६१ १० फलत्रयसंस्कृतं

द्रः १२१२५१२ मंदकेंद्रं १०१२५१३०१२ मंदफलं ऋणं १२३३१० संस्तुतः स्पष्टं ३११८१५२
 १२ स्पष्टा गतिः ७३५११ आभ्यां तिथि १४ दी ०५६ बालितौ जातौ तिथ्यंतका लिनौरविः ९।
 ७।३।४१ राहुः २।११।३।१ विराकर्कः ६।२७।०।४० अर्कव्यग्वर्को। द्वादशभगैः सहितौ। र
 विः ९।११।३।४१ विराकर्कः ७।१।०।४० इह पक्षतेः प्रतिपदः क्षये अंतै। तात्कालिकार्कव्य
 ग्वर्को साकांशौ कुरु। अथ केवलाद्यगोः रयनां शैर्विनाव्यगोः यच्चरं व्यगुः ७।१।०।४०
 अस्माच्चरं ७००७३० ऋणं भक्तं फलं १।१५।० व्यगोर्दक्षिणं स्थला ऋणं। इदमेकं फलं॥ अथ
 द्वितीयं फलं। इदं पृथक्स्थं १।१५।० त्रिभायनेति। राशित्रयेण अयनलवैरयनां शैः युक्तः अ
 रणः सूर्यः १।७।११।४१ अस्माच्चरं ६८ अनेन पृथक्स्थं १।१५।० गुणितं ८५।०।० अक्ष
 भा। ५।४५ द्विगुणिता। ११।३० अस्याः कृतिः १३२।१५ अनया। पृथक्स्थं गुणितं
 भक्तं फलं ०।३८।३३ व्यगोः सकाशात् त्रिभायनलवान्वितसूर्यस्याभिन्नगोल

लाङ्घने। अथ तृतीयं फलं। सरसभा ६। यनाशयुक्तोर्कः ४।७।११।४१ अस्योदयः। ३४५५ स्वस्वा
 नल ३०० विशेषितः ४५ शरद्विक २५ हृतः फलं १।४८।० स्वस्वानलेभ्यः सरसभायनाको
 दयस्याधिकलाङ्घने। अथ चतुर्थं फलं॥ धूमिति। २६।२८ प्रतिपदंतः ७।५६ अनया
 रंतं १८।३२ शरभक्तं फलं ३।४२।२४ दिनमानस्य प्रतिपदं तापेक्षया अधिकलाङ्घने।
 तेषांचतुर्णां फलानां संस्कृतिः। धनधनयोयोगिः। ऋणऋणयोयोगिः। धनर्णयोरंत
 रमिति। फलचतुष्कसंस्कृतिर्धनं। ४।५३।५७ अतः तपमास्ते चैदोदृश्यः। अन्य
 थाचतुर्णां फलानां ऋणसंस्कारेण दृश्यत इति॥ ॥ इति चंद्रदर्शनं॥ अथ
 मासगणात्॥ गुरोरुदयास्तसाधनमाह॥ चक्राद्यो मधुवक्रमासनिचयो विश्वा
 सचक्रो नितो द्विद्वौ युग्दशमासधूर्जटिदिनेर्षैः २७ शेषितो भक्तः। द्वाप्तः
 स्याद्मुखः पृथक् कतिथि नवैरुत्तौ स्पष्टा वंशकार्कांशां शोनयुतो धराज

तृथाः १२३१२०१० नवनवम्यः ८८ शुद्धः ६१२६१४०१० पंचपक्षः १११११२०१० पथ
 कस्थाः १११११२०१० ॥ रसगुण ३६ दिनहीनाद्यादिधाचैत्रतस्तेष्टगुजहरिदि
 गस्ताब्दयोस्तः क्रमेण ॥ ६ ॥ एकत्ररसगुण ३६ दिनहीनाः ०१५१२०१० अन्यत्र
 युताः १२११०१२०१० तैर्मासैः क्रमेण ॥ चैत्रात्तृष्टगुजस्यशुक्रस्यहरिदिगस्तः ४
 वस्तिः अं बूदयः पश्चिमोदयः स्यात् ॥ यत्रहीनाः स्तत्रशुक्रस्यपूर्वास्तिः ॥ यत्रयुक्ताः
 स्तत्रपश्चिमोदयः ॥ ॥ अथशुक्रस्यपश्चिमास्तपूर्वोदयसाधनमाह ॥ ॥ न
 वमासभ २७ घस्रतोल्पपुष्टाः पृथगास्थाः क्रमशस्तुतेर्युतोनाः ॥ द्वेधा यु
 ग ४ वासरोनयुक्तास्तायास्तैश्चूदयोक्रमाद्गोस्तः ॥ ७ ॥ ॥ नवमासेति
 ये पृथक्स्थाः तेनवमासभघस्वैतः सप्तविंशतिदिनाधिकनवमासेभ्यः
 श्वेदल्पाः पुष्टावास्तुः स्तदाक्रमशतैर्नवमासभस्तेर्युतोनाः कार्याः ॥ पृ

२

थक्स्थाः १११११२०१० नवमासभघस्र १२७ तोल्याः अतो नवमासभघस्तेर्युताः
 १११८१२०१० द्वेधा १११८१२०१० युगवासरोनाः १११४१२०१० अन्यत्रयुक्ताः ११११२१२०१
 १० यत्रहीनाः स्तत्रभृगोः शुक्रस्यतोयास्तः पश्चिमास्तः ॥ यत्रयुक्ताः स्तत्र ऐं
 दयः पूर्वोदयः ॥ एतोचैत्राः तैर्मासैस्तदित्यर्थः ॥ ॥ अथशुक्रगुर्वोरुदयास्तका
 लः परिवर्तमाह ॥ ॥ मासेर्नखे ११२५ व्यंरिलवेरुदयास्तकालः शुक्रस्यशुध्य
 तिगुरोर्यदिसार्ध १३ ॥ विश्वे ॥ सोन्योभवेन्मधुमुखादयतैर्युतश्चेत्स्यात्तसरोथ
 पुरतोपिविन्नो मशुद्ध्या ॥ ८ ॥ ॥ मासेरिति ॥ शुक्रस्यपूर्वोक्तोयउदयास्तकालः
 सव्यरिदिनेः षड्दितराहितैर्नखेर्विंशतिमासेः ११२४ शुध्यतिनिःशेषोभवति ॥
 शुक्रस्यपूर्वोदयात्पूर्वोदयः परोदयात्परोदयोनेन ११२५ कालेनभवतीत्यर्थः
 एवमस्तोपि ॥ स्पष्टाधिकारपठितानां मासानां योग एतत्तुल्य ११२४ ॥ इति सु

गमावासना। एवंगुरो र्यदिउदयास्तकालः सार्धविश्वैर्मासैः १३। १५ शुध्यति तैर्मासैः १४
 वेत्तैः सउदयास्तकालः युतश्चेत्तदा मधुमुखादन्यो भवति सापि चेद्युतस्तदा तस्यो
 भवति। तैर्मासैः स्तदा उदयास्तादयेन्योदयास्तकालः स्यादित्यर्थः। विलोमशुद्ध्या
 पुरतोपि पूर्वमेव तैर्मासैरुदयास्तकालः स्यादित्यर्थः। विलोमशुद्ध्या पुरतोपि
 पूर्वमेव तैर्मासैरुदयास्तकालः स्यात्॥ १। अथोदयास्तयोः दिक्ज्ञानमाह॥
 लघुगो ल्प इना उदेति पूर्वभूया भूरिगतिर्ग्रहः प्रतीच्यां॥ १४५॥ नलघुगः प
 रत्रचास्तं प्राच्यां भूरिजवोलघुः प्रयाति॥ १०॥ १। लघुगो ल्पेति। योग्रहः इ
 नात् सूयति। लघुगो ल्पगतिः अल्पः भागे न्यूनः श्वेत्तदा सग्रहः पूर्वपूर्व
 स्यां उदेति उदयं प्राप्नोति। यः ग्रहः भूयात् सूयति स या रधिकः भूरिगतिः।
 अधिकगतिश्च तदा प्रतीच्यां पश्चिमायां दिशि उदेति। यः भूयान् सूर्याद
 धिकः भागः लघुगः सूर्यादल्पगतिः सग्रहः प्राच्यां पूर्वदिशि अस्तं या

४

ति॥ १। एतत्तु बुधशुक्रयोः अन्येषां न घटते। स्वल्पगतित्वात्॥ इदं सूर्यकृतोदयास्तल
 क्षणं॥ १। अथ चंद्रस्य शरसाधनमाह॥ प्रथमे व्यगुचं इदोर्गर्हं शाः स्वदलाद्वास्त्व
 परेन गाब्धिः ४७ युक्ताः। चरमे दलितानगादि ७७ युक्ता व्यगुविधुदिग्विशिरवां
 गुलादिकः स्यात्॥ ९॥ प्रथमेति। विराडुचं इदस्य दोग्रहे भुजराशौ प्रथमे स
 ति। अंशाः स्वदलेन सार्धं न युक्ताः कार्याः सोऽगुलादिकः शरः स्यात्। अपरे इति
 यराशौ ये भागास्ते न गाब्धिभिः ४७ युक्ताः कार्याः स शरः स्यात्। चरमे वतीये श
 शौ भागादलिताः ततो नगादिभिः ७७ युक्ताः व्यगुविधुदिक विराडुचं द्रोयस्मि
 न्गोले तदिक शरौ गुलादिकः स्यात्। अत्र शरानयने राशीनां अंशानका
 र्याः। अधः स्तनायथावस्थिता एव भागाः ग्राह्याः। १। चंद्रस्य शरसाधना
 र्थं सूर्यग्रहणे कृतौ तिथ्यंतकालिनौ चंद्राहूतावेव स्थापितौ। चंद्रः ०। ५।
 २६। २० राहुः २। ११। ४१। १८ व्यगुविधुः ५। २३। ४५। २ अस्य भुजः ०। ६। १४। ५८

भुजस्यप्रथमराशौविद्यमानत्वात्तुअंशाः६।१४।५८स्वार्द्धेन३।७।२८युक्ताजाताःश
 २।२२।२७व्यगुविधोरुत्तरगोलत्वाद्दत्तरः॥ ॥अथप्रकारांतरेणशरानयनमा
 ह॥ नृपेति।व्यगुविधुः५।२३।४५।२अस्यभुजंशाः६।१४।५८दशभिर्भक्ताःलब्धंखं
 दंशून्यं०।शेषं६।१४।५८एष्यखंडकेन१६गुणितं९९।५९।२८दशभिर्भक्तंफलं
 ९।५९अनेनगतरखंडयोगो०युक्तःजातौगुलादिशरःउत्तरा॥९।५९॥ ॥अथो
 दयाज्ञानार्थकाळांशानाह॥ भास्करा१२नगभुवो१७गुणचंद्रा१३भुवो११
 दिविसदस्तिथ्योऽज्ञात॥ प्राक्तनेर्निगदिताःसमयांशावक्रिणोर्भगुविदोः
 क्षितिहीनाः॥११॥ ॥भास्करा३ति।भास्करा३त्यादयोऽज्ञातचंद्राप्राक्तनेःपूर्वा
 चार्थैःसमयांशाःकालांशाःनिगदिताः।चंद्रस्यद्वादशा१२भौमस्यनगभुवः१७बु
 धस्यगुणचंद्राः१३गुरोः११भुवः११शुक्रस्यदिविसदः९शनेस्तिथयः१५५८गुवि
 दोःशुक्रबुधयोर्वक्रिणोःवक्रगत्याःसतोस्तदतदातुउक्तकालांशाः॥क्षिति

हीनाएकोनाःकार्याः॥ ॥अथभौमादीनांपातभागनाह॥ खंबुधयः४०खयमाः
 २०खभुजंगाः८०खंग६०मिताःखदश१००क्रमशःस्युः।पातलवाःकुसुताबुधभृ
 ग्वोर्मध्यमचंचलकेंद्रविहीनाः॥१२॥खंबुधयइति।खंबुधयइत्यादयःकुसु
 तात्भौममारभ्यपातलवाःस्युः।खंबुधयोभौमस्या४०खयमाबु२०धस्याखभु
 जंगाः८०गुरोःखंगमिताः६०शुक्रस्याखदश१००शनेःबुधभृग्वोःपातांशामध्ये
 मेनाहर्गणोत्पन्नेनचंचलकेंद्रेणशीघ्रकेंद्रेणविहीनाःकार्याः॥ ॥अथशरसा
 धनार्थशीघ्रकर्णसाधनमाह॥ ॥कु३दि२च्य३धि४युगा४श्विनो२दलचय
 श्वेत्सङ्गदपुष्टंचलंकेन्द्रं१२विशुद्धमस्यभमितार्द्धेयंलवघ्रागतात्।त्रिंश३०
 लब्धयुतंकुजाकु१यमला२५४१६०भक्तंक्रमात्तद्हीनाधृति१८रिषिभ्र
 १५गुणभुवो१३गोत्रा१९३ना१२शक्रश्रुतिः॥१३॥कु३तीति॥ शके१५३४वैशा
 खशुक्लपौर्णिमायांभौमादीनांस्पष्टक्रांतिसाधनंक्रियते॥तत्रभौमादीनां

अंतिमशीघ्रकेंद्राणि॥ भौमस्यशीघ्रकेंद्रं॥ ३११४१५७ बुधस्यशीघ्रकेंद्रं॥ ११६१२५
 १७ गुरोः शीघ्रकेंद्रं॥ २१२०५८ शुक्रस्यशीघ्रकेंद्रं॥ ३४१२८५२ शनेः शीघ्रकेंद्रं॥ २४
 १२१५०१० अथ भौमस्यशीघ्रकर्णः साध्यते॥ भौमस्यशीघ्रकेंद्रं॥ ३११४१५७ अस्य
 राशितुल्यगतखंडकत्रययोगः॥ ६ शेषेण॥ १४१५७ एष्यखंडं॥ ४ गुणितं॥ ४११५८
 त्रिंशद्भक्तं फलं॥ ७८३९ अनेन खंडयोगो द्युक्तः॥ ६१८३९ एकभक्तः फलं॥ ६१८
 ३९ अनेन अष्टादश॥ १८ रहिताः जाताः भौमस्यशीघ्रकर्णः॥ ११५९१२९ बुध
 स्यशीघ्रकेंद्रात्फलं॥ २५१४१ द्विभक्तं॥ १२१५० पंचदश॥ १५ मध्ये रहितं जा
 तो बुधस्यशीघ्रकर्णः॥ १३५७१० गुरोः शीघ्रकेंद्रात्फलं॥ ७१५१२ चतुर्भक्तं॥
 ११४७१८ इदं त्रयोदश॥ १३ मध्ये रहितं जातो गुरोः शीघ्रकर्णः॥ १११२१४२ शुक्रस्य
 केंद्रात्फलं॥ ६१३५१५८ इदं एकोनविंशति॥ १९ मध्ये रहितं जातः शुक्रस्यशीघ्र
 कर्णः॥ १२१२४१२ शनेः केंद्रात्फलं॥ ४१७१० सप्तभक्तं फलं॥ ७३६१४२ इदं द्वादश॥ १२ म

ध्ये रहितं जातः शनेः शीघ्रकर्णः॥ ११२३१९८ अथ भौमादीनां शरसाधनमाह॥ १ मंद
 स्पष्ट खगात्स्वपातरहिताक्रांतं शकाः केवलात्कर्णात्त्रिंशयमाहता अथ गुरोश्च
 ह्योच २ नाप्ताः पुनः॥ स्वांध्यूना ४ अस्त्वजो गुलादिकशरः पातो नदिकू स्यादसौ त्रिं
 द्यः स्यात्कलिकादिकः स्फुटतरस्तस्मिं स्फुटतश्चापमः॥ १४११ मंदः स्पष्टेति॥ मंदस्य
 ह्यो भौमः॥ १०१३८५५ स्वपातेन राश्यादिना॥ १११० रहितः॥ ८१२३८५५ अस्माकं
 बलात् अयनां शसंस्कारं विनास्युः खंडानीत्यादिना क्रांतिः॥ २३१४३१ अत्रयोविं
 शत्यागुणिता॥ ५४५१४१३९ शीघ्रकर्णेन॥ ११५९१२९ भक्ताः फलं॥ ४६११३८
 स्वांध्यूना अस्त्वजः इत्थं कलात्स्वचतुर्थं शिने॥ १११३९१३४ रहितं पातो न मंदस्य
 ष्टस्य दक्षिणगोलस्थत्वाज्जातो दक्षिणो गुलादिकशरः॥ ३४१३९११४ अत्र ए
 तावान् विशेषः॥ यदा भौमस्यशीघ्रकर्णः एकादशाब्दस्तदा महदंतरं पति॥ ३

तिकारणात् शीघ्रकर्णेन भक्तात्त्यक्तफलं प्राप्तं तद्व्याख्यां भक्तं पश्चात्स्वचतुर्थं शो
 नरहितं कार्यं स भौमस्य शरो भवति। एकादशाधिके शीघ्रकर्णेनांतरं। तत्र स्वांशू
 ना इत्येव। मंदः स्पष्टो बुधः १।५।३।१५ राश्यादिपातः ०।२०।०।० अयं अहर्गणोत्पन्न
 शीघ्रकर्केण १।१७।१४।५० रहितः १।१।२।४५।१० अनेन मंदः स्पष्टो रहितः २।२।१८।५
 अस्य क्रांतिः २१।०।५९ त्रियमाहता ४८३।१९।३३ शीघ्रकर्णेन भक्ताः १३।५७।१०।
 फलं जाताः शरः ३४।३८।२४ पातो नस्य उत्तरगोलस्थत्वात् उत्तरः। मंदः स्पष्टो गुरुः।
 ४।१२।५२।४४ स्वपातेन राश्यादिना २।२० रहितः १।२२।५२।४४ अस्य क्रांतिः १८।४९।
 ११ त्रयोविंशतिगुणिता ४३२।५९।१३ शीघ्रकर्णेन ११।१२।४२ भक्ता ३८।३६।२६।
 गुरोः पुनर्द्या २५ फलं जातः शरः १९।१८।१३ पातो नस्य उत्तरगोलस्थत्वात् उत्तरः।
 शुक्रस्य पातो राश्यादि २।० अहर्गणोत्पन्न शीघ्रकर्केण ३।५।४१।३५ रहितः १०।२४।

१८।२५ अनेन मंदः स्पष्टः शुक्रः १।५।२५।२५ रहितः २।१।७।० अस्य क्रांतिः २२।३२।२३
 यो विंशत्या गुणिता ५०८।१६।४६ शीघ्रकर्णेन १२।२४।२५ भक्ताः फलं जातः शरः ४५।४१।४१
 पातो नस्य उत्तरगोलस्थत्वात् उत्तरः। मंदः स्पष्टः शनिः १।०।२१।२३।४२ स्वपातेन रा
 श्यादिना ३।१० रहितः ७।१।२३।४२ अस्य क्रांतिः १५।३१।६ त्रयोविंशत्या २३ गुणिता
 १३५६।५५।१८ शीघ्रकर्णेन ११।२३।१८ भक्ताः फलं जातः शरः ३।२०।२७ पातो न
 स्य दक्षिणगोलस्थत्वात् दक्षिणः॥ भौमादिना मेते अंगुलात्मकः शराः त्रि
 गुणिताः जाताः भौमादीनां कलात्मक शराः भौमस्य १०३।३३।४२ बुधस्य
 १०३।५५।१२ गुरोः ५७।५४।३९ शुक्रस्य १२५।२३।३ शनिः ९४।१।२९ एते षष्टि भ
 क्ताः जाताः अंशाद्याः भौमस्य अंशाद्यः शरः दक्षिणः १।४३।३३ बुधस्य उत्तरः १।४३।
 ५५ गुरोः उत्तरः ०।५७।५४ शुक्रस्य उत्तरः २।५।२३ शने दक्षिणः १।३४।१।१ स्पष्टः
 भौमादयः भौमः १।१।५।५६ बुधः १।१७।४।० गुरुः ४।२।९।४८ शुक्रः २।१२।१५।४६।

शनिः १०।२६।४२।३० अयनांशाः १८।१० भौमादीनां क्रान्तया भौमस्य क्रान्तिर्दक्षिणा २।
 २१।३४ बुधस्य उत्तरा २१।३२।३१।० गुरोरुत्तरा १४।५८।१५ शुक्रस्य उत्तरा २३।५८।५८
 शनेर्दक्षिणा ६।३१० एताः स्वस्वशरेण संस्कृता जाताः भौमादीनां स्पष्टाः क्रान्तयः॥
 भौमस्य दक्षिणा ४।५।७ बुधस्य उत्तरा २३।१६।२६ गुरोरुत्तरा १५।५७।८ शुक्रस्य
 उत्तरा २६।४।२९ शनेर्दक्षिणा ७।३७।१॥ । अथ पंचांगात् शरसाधनार्थं मंदस्य
 ग्रहसाधनमाह॥ । वक्रास्ताद्यं तिथिपटगतं तदिने स्योक्तकेंद्रं स्यात्तच्चाल्यं त्व
 मिमतदिने स्वाशुकेन्द्रोक्तगत्या॥ तस्मात्प्राग्बलफलमिदं चालितस्य ग्रहे खेटे
 व्यस्तं दत्वा मृदुजफलभास्यात्ततो वा शराद्यं॥ ७॥ । वक्रास्ताद्यमिति॥ तिथि
 पटगतं पंचांगस्थितं वक्रास्ताद्यज्ञेयं॥ आदिशब्दा उदयमार्गे यस्य ग्रह
 स्य शरसाधनक्रियते तस्य पंचांगस्थितियत्र कुत्रापि वक्रोदयादिज्ञेयं॥ तदि
 वसेतस्य ग्रहस्य वक्रोदयादेः स्पष्टाधिकारोक्तं शीघ्रकेंद्रं स्यात् तद्यथा वक्रो

८

स्ताद्यभागाः त्रिंशद्भक्ताः राश्यादिकं शीघ्रकेंद्रं स्यादित्यर्थः॥ ततूअमिमतदिने इष्टदिव
 से स्वाशुकेन्द्रं स्यात्तगत्यागतगम्यादिनाह॥ तद्युभुक्ते इत्यादिना चाल्यं तस्माच्चालित
 शीघ्रकेंद्रात् प्राग्बलपूर्वोक्तप्रकारेण बलफलं शीघ्रफलं कार्यं॥ तच्चालितस्य ग्र
 खेटे व्यस्तं विपरीतं देयं॥ धनं तदा कृणोत् कृणोत दाधने॥ सग्रहो मृदुजफलभाक् मं
 दस्यो भवति॥ वेद्यथवात् तस्मात् शराद्यं स्यात्॥ आदिशब्दादृक्कमदि॥ ॥
 संवत् १६६७ शके १५३२ चैत्र शुक्ल अष्टमी गुरो॥ तदिने शुक्रास्तनार्थं अह
 र्गणादिक्रियते॥ चक्रं ८ अहर्गणः ७४७ सूर्यः ११।२१।२२।१७ शुक्रस्य शीघ्रकेंद्रं
 ११।८।३१।५२ रवेर्मंदकेंद्रं २।२६।३७।४३ मंदफलं धनं २।१०।३१ संस्कृतो रविः
 ११।२३।३२।४८ चरं कृणोत् २२ संस्कृतो स्पष्टो रविः॥ ११।२३।३२।२६ स्पष्टा गतिः
 ५८।० शीघ्रकेंद्रं ११।८।३१।५२ शीघ्रफलार्द्धं कृणोत् ४।३०।३० संस्कृतः शुक्रः ११।

१६।५१।४७ मंदकेंद्रं ३।१३।८।१३ मंदफलं धनं १।३७।० मंदः स्पष्टशुक्रः ११।२२।५२।१७ शी
 घ्रकेंद्रं ११।७।१।५२ शीघ्रफलं कर्णं ८।३७।४८ स्पष्टः शुक्रः ११।१३।१४।२८ स्पष्टगतिः ७४।
 ५३ मंदः स्पष्टखगात्रश्यादिना क्रांतिरुत्तरा २३।५६।३८ शीघ्रकर्णः १८।१४।४ अंगु
 लाद्यः शरोदक्षिणः ३०।१२।५॥ ॥ अथ दृक्कर्मसाधनार्थं नतांशसाधनमाह ॥ प्रा
 क्रिमेण वर्जिता संयुता लुपश्चिमे ॥ खेतोपमाक्षयोः संस्कृतिर्नतालवाः ॥ १५ ॥ ॥
 प्रागिति प्राक्पूर्वदिवास्तसाधने त्रिमेण राशित्रयेण वर्जिता त्स्फष्टरेवेत्यतः क्रांतिः
 साध्या। पश्चिमोदयास्तसाधने राशित्रयेण संयुता तत्क्रांतिः साध्या। अक्षांशैः संस्कृता
 नतांशास्युरित्यर्थः। स्पष्टशुक्रः ११।१३।१४।२८ पूर्वास्तस्य साध्यत्वान्निमेण राहितः
 ८।१३।१४।२८ अस्य क्रांतिर्दक्षिणा २३।५६।४२ अक्षांशैः संस्कृताः जातानतांशाः
 दक्षिणाः ४९।२३।२४ ॥ अथ दृक्कर्मसाधनमाह ॥ ॥ षट्दशैला ७४८ नवा ८
 क १२६४ एतदिति जाः २३ खंडानि कार्यं नतांशांशांशप्रमखंडके क्यमगतोच्छिष्टं

शधाताद्युतां आशाद्याविहृच्छरांगुलहतं लिप्ताग्रहेतौ नतांशोच्चोः स्वर्णमभिन्नं नि
 न्निदिशि सव्यस्तेपरे दृग्रहः ॥ १६ ॥ षट्दशैलेति। नतांशाः ४९।२३।२४ अस्य दशमांशः
 ४ एतन्मितखंडयोगः ३५ उच्छिष्टं ९।२३।२४ अगत १२ दं ११।१४।४८ अस्य दशमांशः
 न ११।१६।४ गतखंडे क्यं ३० युतं ४१।१६।४ शरांगुलह ३०।१२।५२ तं १२।४६।२० ३९
 द्वादशभक्तं फलं कलादि दृक्कर्म १०३।५९ नतांशोच्चोरेकदिकत्वाद्धनं। नतांशश
 रयोरेकदिशि धनं। मिन्नदिशि क्रणं। परे पश्चिमास्तो दये साध्यमाने व्यस्तं
 विपरीतं देयं। मिन्नदिशि धनं। एकदिशि क्रणमित्यर्थः। स दृग्रहः दृक्कर्म
 दत्तग्रहो भवति। स्पष्टः शुक्रः दृक्कर्म संस्कृताः ११।१४।५८।२० एवं दृक्कर्मद
 त्वाग्रहस्योदयास्तदिनज्ञानार्थं गतगम्युलक्षणमाह ॥ कल्पेयात्प्रा
 रविरर्कदृक्खचरयोरन्यश्चलनतयोर्मध्ये स्युर्घटिकाश्च सर्वदिमाः

पञ्चासचक्रार्धयोः। षट्दद्याः काललवाअमीभिरधिकैर्गम्योस्त ऊनैर्गतः प्रो
 केभ्योभ्यधिकैर्गतः समुदयो न्यूनैस्तु गम्यो भवेत् ॥ १८ ॥ कल्प्यो ल्योरविरिति।
 अर्कः सूर्यः दृक्खचरेयैः दृक्कर्मदत्तो ग्रहः तयोर्मध्ये अल्पोरविः कलयः अ
 धिकोयः तल्लग्नं कल्पं तयोर्लग्नार्कयोर्मध्ये अयनां शान्नदत्ता प्राग्बत अर्क
 स्थोग्य इत्यादिदिना एकराशित्वे तु तदंशांतरहतेत्यादिना कालः साध्यः
 पञ्चात्पञ्चमोदयास्तसाधने सचक्रार्द्धयोः षट् राशियुक्तयोर्लग्ना
 र्कयोः कालः साध्यः। पलात्मकुः। पष्टिभक्तो घटिकात्मको भवति। ताः घ
 टिका षट्गुणिताः इष्टाः कोशोऽस्यः अमीभिः इष्टकालांशैः पूर्वोक्तस्थि
 रकालांशेभ्यः अधिकैरस्ता गम्यः। ऊनैर्गतेस्तः। उदयस्तु अधिकै
 र्गतः न्यूनैः। अर्कः ११२३। ३२। २६ दृक्कर्मसंस्कृतः शुक्रः ११। १४। ५८। २०।

अमयोर्मध्ये अल्पः शुक्रः स एव रविः ११। २३। ३२। २६ अयनां शाः १८। ८ अय
 नां शयुक्तोरविः। ०। ३। ६। २० अयनां शयुतं लग्नं ०। ११। ४०। २६ अनयोरैकरा
 शिविद्यमानत्वात् भागांतरं ८। ३४। ६ अनेन मेषोदयो २२। १ गुणितः १८९३।
 २५। ६ त्रिंशद्भक्तः जातः कालः १। ३ षड्गुणाः जाता इष्टकालांशाः ५। १८
 शुक्रस्य प्रोक्तं कालांशाः ९॥ अथ ग्रंथकृता चंद्रशुक्रयोः कालांशां
 नां संस्कारो लक्षिणस्तमाह ॥ स्यात्वाग्नाग्न्यु ३०० दयांतरं भवितुं
 स्वर्णं पृथुनोदयेयत्तत्संस्कृतदृष्टिकर्मलवतः प्राणाशो संस्कारिताः। पूर्वोक्ता
 षट्गुचंद्रयोः क्षणलवाः स्पष्टा भगोश्चोनिता द्वाभ्यां तैरुदयास्तदृष्टिसमता
 स्याल्लक्षितेषामया ॥ २० ॥ स्यादिति। रवाग्नाग्नयः ३०० सायनशुक्रस्योदयः २२।
 अनयोरंतरं ७९ भ २० विदुतं फलमेषादि २। ५। ३३ शतत्रयेभ्यः उदयस्य न्यून

त्वाट्टणं॥ दृक्कर्मलवाः धनं॥ ११४३॥ ५१ अनयोः संस्कृतिः॥ ११११४२ एषांपंचमांशः
 क्रुपं० ११४ शुक्रस्य कालांशाः ९ पंचमांशेन संस्कारिताः जाताः स्पष्टाः ८१४६ शुक्र
 स्य शतिकांशानां त्रयाभ्यामनूनाः जाताः शुक्रस्य कालांशाः ६१४६ एतेः कालांशैः सा
 धितो दयास्तयोः दृष्टिः समताः स्यात् एषामया लक्षिताः यत्र वेधादिना द
 यास्तयोरितरं लक्षितमित्यर्थः॥ ॥ कालांशाः ६१४६ एभ्यः इष्टकालांशाः
 ६११८ न्यूनाः अतो गतोस्तः॥ ॥ अथ दिवसानयनमाह॥ ॥ स्वाभ्राग्नि ३००
 भिर्विनिहताः कथितेष्टकालभागंतरस्य कलिकारविभोदयास्ताः॥ तत्स ७
 सप्तमेन परतो धृजं तं राप्तायोगेन वक्रिणिदिनान्युदयास्तयोः स्युः॥ १९॥
 स्वाभ्राग्नि भिरिति॥ कथिताः २८ स्वाभ्राग्निभिः ३०० गुणिताः ८४०० पू
 र्वास्तस्य साध्यत्वात् सायनसूर्याधिष्ठित राश्युदयेन २२९ भक्ताः ३८१

॥ ३२ परतः पश्चिमास्तोदये सति तत्सप्तमेन सायनरवे रुदयास्तसप्तमोदये
 न भक्ताः कार्याः॥ ॥ इति शुक्रगत्यंतरण १५५७३ भक्ताः फलं अस्तस्य गतदि
 नादि २१२३१२४ चैत्रशुक्ल अष्टम्याः सकाशात् पूर्व एषादिनादिकैः २१२३१
 ७४ शुक्रस्य पूर्वस्तिः॥ वक्रिणियस्योदयास्तसाध्यस्ते स चेद्वक्तीतदा गति
 योगेन भक्ताः कार्याः॥ ॥ अथागस्त्योदयज्ञानमाह॥ ॥ पलभाष्टवधो
 न संयुता गजशैला ७८ वसुखेचरा लवाः॥ इह तावतिभास्करे क्रमा
 द्ब्रह्मोस्तद्युदयं च गच्छति॥ २९॥ पलभाष्टेति॥ पलभा ५१४५ अष्टगुणा
 ४६१० अनेन गजशैलालवारहिताः ३२ वसुखेचराः ९८ युक्ताः १४४
 एते त्रिंशद्भक्ताः राश्यादवषभराशौ अंशद्वयस्तः॥ सिंहस्यैव चतु
 विंशतिभागे उदयः॥ ॥ अथ ग्रहाणामित्योदयास्तज्ञानार्थं दृश्याद

श्यलक्षणमाह॥ रेवचरोर्कास्तत्काले सषड्भार्कतोयोधिकोल्पोर्कतोनिश्च
 देतीहसः। अस्तमेत्यन्यथातोविधेयः क्रमात्पूर्वपश्चात्स्वदृक्कर्मभाकस
 ग्रहः॥२२॥ रेवचरोस्तेति। अर्कास्तत्काले सूर्यास्तसमये रेवचरोग्रहः
 कार्यः। सूर्यश्च। सग्रहः। सषड्सूर्याति अधिकः केवलसूर्यादित्यश्चेत्तदा
 सग्रहो निशिरात्रो उदेति उदयं प्राप्नोति। अन्यथा तद्विपरीतश्चेत्तदा स्तंया
 ति। ग्रहः सषड्भार्कतोल्पो सूर्याधिक इत्यर्थः। अथो अनंतये एवं दृश्यत्वं
 ज्ञाने सति सग्रहः पूर्वपश्चात्स्वदृक्कर्मभाकविधेयः। उदये पूर्वदृक्कर्मदेय।
 अस्तेपश्चिमदृक्कर्मदेयमित्यर्थः। शके १५३४ वेशाखशुक्लपौर्णमा
 स्यांगुरोर्नित्यास्तसाधन। स्पष्टाः सूर्यः १।५।४२। ३० स्पष्टागतिः ५७।३६
 स्पष्टागुरुः ४।२।१८। ४९ स्पष्टागतिः ५।५२ मंदस्पष्टागुरुः ४।१२।५२। ४४।
 मंदः स्पष्टागतिः ४।४२। दिनमानः ३३।६ सूर्यस्ति चालितौ। सूर्यः १।५।

१५।२३ गुरुः ४।२।१२। ४६ मंदः स्पष्टागुरुः ४।१२।५५। १९ स्पष्टागतिः १।२२।५५। १९।
 केवलात्क्रांतिः १८।४९। ४९ शीघ्रकर्णः ११।१२।४२ अंगुलाद्यः शरः उत्तरः १९।१८। ५२।
 स्पष्टागुरुः ४।२।१२। ४६ अयंसषड्भार्कतो ७।५।४२। ३० नूनः केवलात्क्रांतिरिति नाम्ना
 वस्तंगमिष्यतीति निणीतिं॥ । अथ पश्चिमास्तस्य साध्यत्वात् त्रिंशयुक्तः ७२।१२। ४६
 अस्यक्रांतिर्दक्षिणा १८।११। ४९ अक्षांशैः संस्कृता जाता नतांशः दक्षिणाः ४३।
 ३८। २३ दृक्कर्मकलाध्यं धनं ५५। १८ दृक्कर्मसंस्कृतागुरुः ४।१२। ४४॥ ॥ अथ
 रात्रौ ग्रहादयास्तयार्गतघटिकाज्ञानमाह॥ ॥ उज्जमेयात्कालः खगा
 त्वस्तकेषु भयुक्तात्सषड्भार्कभोग्यान्वितः॥ युक्तमध्ये दयो स्योऽङ्गमा
 स्तभवेदात्रियातोथतत्काखेदास्फुटः॥२३॥ ॥ उज्जमे उदयसाध्यया
 नेखगात्तदृक्कर्मदत्तग्रहात्पातः कालः भुक्तः कालः साध्यः अस्तेषु
 भुक्तत्वात् एतद्भुक्तकालः साध्यः। सकालः सषड्भार्कस्य भोग्यकाले

नान्वितः। युक्तमध्योदयः। एवं अस्योद्गमास्ते घटिकादिको राशित्रयातो भवेत्।
 तात्कालिकग्रहात् सकालः पुनः साध्यः स्पष्टः स्यादित्यर्थः। सषष्टिकर्मदत्त
 गृहान्तकालः १७९ सषष्टसूर्यान्त्रि ७।६।१४।२३ भोग्यकालः ६४ युक्तभोग्य
 योयोगिः २४३ धनु ३४२ मकरो ३०४ द्युप्यो युक्तः ८८९ स्पर्शास्तात् आभिः
 घटिकाभि १४।४९ गुरोरस्तः। आभिः घटिकाभिः चालितौ। गुरुः तल्ल
 ग्न ४।३।९।२४ रविः १।६।२७।३६ लग्नयुक्तं १७९ रविभोग्यं ६१ अनयोयोगिः
 २४० धन ३४२ मकरो ३०४ द्युप्युक्तः ८८६ षष्टिभक्तः जातः स्पष्टकालः १४।
 ४६।। अथ चंद्रतात्कालिकं विना कालस्य स्पष्टीकरणमाह॥ ॥
 इंदोस्तु गोपलाद्यानः कार्येधिप्रतिनाडिकं। युतौ द्विद्विपलैः स्पष्टः किं
 स्यात्तात्कालिकं दुना॥ २४॥ इष्टेरिति चंद्रस्य काले गोपलाद्यानः न

वपलैः ९ उदये युक्तः अस्ते कुनः। प्रतिघटिकं द्विद्विपलैर्युक्तः द्विघटिका तु न्य
 पलैः पलच्छाने युक्त इत्यर्थः॥ स स्पष्टः कालः स्यात्। एवमेव तात्कालिक
 चंद्रात् पुनः कालः साध्य इति प्रयोजनं नास्तीति सूचितं॥ ॥ ॥ इति
 ग्रहोदयास्वाधिकारोदाहरणं॥ ॥ श्रीकृष्ण॥ ॥ ७७ ॥ ७७ ॥ ७७ ॥
 अथ ग्रहछायादाहरणं॥ ॥ तत्र रात्रौ ग्रहस्य दृश्यादृश्यत्वज्ञानं दिनग
 तसाधनमाह॥ ॥ प्राक् इष्टिकर्म रवचरस्तनुतो ल्यको रता सुष्टश्च द
 श्य इह खेचरभोग्यकालः॥ लग्नेन युक् च विवरोदय युक् द्युयातः स्या
 र्वेचरस्य सितगोयदि गोपलोनः॥ १॥ ॥ प्राणिता शके १५३६ वैशाख
 शुक्ल ९ शमोरात्रौ दशघटिकास्तु १० चंद्रस्य छाया साधनं क्रियते। तत्र
 अहर्गणः ७७७ प्रातर्मध्यमाः सूर्यः ०।२०।५६।२२ चंद्रः ३।३२।५५।३३ चं

७।२५।४।६ राहुः २।२३।४७।३ रवेर्मेदकेन्द्रं १।२७।३।३८ मंदफलं धनं १।४८।४० संस्कृत
 तौरविः ०।२२।४६।२ अयनांशाः १।८।८ चरं क्रमा ७३ चर संस्कृतः स्पष्टोरविः ०।२५।
 ४४।४९ ॥ स्पष्टागतिः ५७।५८ फलत्रय संस्कृतश्चंद्रः ३।२६।३५।१३ मंदकेन्द्रं ३।२५।
 २८।५३ मंदफलं धनं ३।२।० संस्कृतस्य चंद्रः ४।१।७।१३ स्पष्टागतिः ८९।९
 ९ दिनमानं ३।२।२ सूर्योदयात् गतघटिभिः ४२।२८ चालिताः सूर्याः ०।२३।
 २५।४८ चंद्रः ४।१०।४६।३ राहुः २।२३।४४।४८ व्यगुश्चंद्रः १।१७।१९।५१ उत्तर
 रः शरः ६।५।४४ त्रिभवाजितिः चंद्रः १।१०।४६।३ अस्य क्रोतिः उत्तरा २०।१९।
 ३ अक्षोशैः २।५।२६।४२ संस्कृता जाताशाः दक्षिणः ५।७।३ पूर्व इकर्म
 कलाद्यं क्रमा १६।४९ इकर्म संस्कृतश्चंद्रः ४।१०।२८।५० रात्रिगतघटी
 सु० लग्न ८।१६।२४।२२ पूर्व इकर्म दत्तः चंद्रः लग्नादल्पः अस्वलग्नार्
 १६।२४।२२ दधिकोत इष्टघटी सु० इष्ट्यश्चंद्रः सायन इकर्म संस्कृतश्च